

E D I T U R A S C R I P T U M®

VÂRTEJUL SCHIMBĂRILOR

De același autor,
la Editura Scriptum au mai apărut:

Declar război
Prin ochii unui leu
Vârtejul schimbărilor

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LUSKO, LEVI

Vârtejul schimbărilor / Levi Lusko. – Oradea: Scriptum, 2025

ISBN 978-606-031-438-7

159.9

2

Aprecieri pentru această carte

Levi Lusko îți prezintă un plan revoluționar plin de înțelepciune biblică ce te va ajuta să transformi haosul într-un spațiu al descoperirii, să te lași surprins de începuturi neprevăzute și să recâștigi puterea de a merge mai departe cu încredere.

—STEVEN FURTICK, pastor la Elevation Church
și autor de bestsellere *New York Times*

Dacă ești în căutarea unui sens mai adânc sau te afli într-un anotimp al schimbării, atunci această carte este pentru tine.

—SADIE ROBERTSON HUFF, speaker,
autoare și fondatoare a Live Original

Cartea aceasta a lui Levi Lusko te va ghida spre un mod de viață revigorant și plin de vitalitate – un drum al creșterii care nu depinde de succesul lumii. Este respirația adâncă după care sufletul tău a tânjit.

—LYSA TERKEURST, autoare de bestsellere clasate pe primul loc
în topurile *New York Times* și președintă
a organizației Proverbs 31 Ministries

Uită tot ce credeai că știi despre bine-cunoscuta „criză a vârstei mijlocii”. Această carte schimbă regulile jocului pentru oricine experimentează tranziții în viață.

—TIM TEBOW, autor, speaker și fondator
al Fundației Tim Tebow

Cartea aceasta are un mesaj direct, sincer și plin de adevăruri care îți pot transforma viața. Este o amintire a faptului că Dumnezeu încă guvernează, încă acționează și încă face ca toate lucrurile să lucreze spre bine.

—MICHAEL TODD, autor de bestsellere *New York Times*
și pastor principal al bisericii Transformation Church

Ai avut vreodată senzația că viața îți scapă printre degete, iar tu erai prea confuz și nesigur de ce ar trebui să faci? Pastorul Levi Lusko își deschide inima și povestește sincer despre drumul său prin furtună, cu multă înțelepciune și speranță pentru acele momente de nesiguranță. Cu o perspectivă profundă asupra vieții și sfaturi practice, el ne arată că și atunci când totul pare să se învârtă în jurul nostru, Dumnezeu este prezent în viața noastră, lucrând cu grijă pentru a ne modela o viață mai frumoasă. Această carte este un dar pentru oricine se simte pierdut, amintindu-ne că spirala nu este un final, ci începutul unui nou capitol.

—CRAIG GROESCHEL, pastor al Life.Church
și autor al cărții *Dreptul la îndoială*

Iată o carte ce abundă în înțelepciune ce poate transforma viața. Prin mărturia sa sinceră, vulnerabilă și plină de credință, Levi ne oferă un adevărat dar în Vârtejul schimbărilor. Provocând normele culturale ale succesului, rămânem cu convingerea că cele mai frumoase zile ale noastre urmează să vină, nu au trecut.

—CHRISTINE CAINE,
fondatoare A21 și Propel Women

VÂRTEJUL SCHIMBĂRILOR

*În haosul anotimpurilor vieții
poți găsi începutul unei vieți cu sens*

LEVI LUSKO

Editura Scriptum®
Oradea

Originally published in U.S.A. under the title
Blessed are the spiralling
© 2018 Levi Lusko
by Thomas Nelson, a registered trademark of
HarperCollins Christian Publishing, Inc., Nashville, TN
All Rights Reserved.
Published by arrangement with HarperCollins Christian Publishing, Inc.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul:
Vârtejul schimbărilor
de Levi Lusko

© 2025 Editura Scriptum®
str. Simion Bărnuțiu nr. 2, 410204 Oradea – Bihor
Tel./Fax/Robot: 0259-457.428
E-mail: scriptum@scriptum.ro
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.
Prima ediție în limba română.

*Cu excepția situațiilor când se specifică altfel, toate citatele biblice folosite sunt din NTR
- Noua traducere în limba română. Alte traduceri ale Bibliei folosite: ESV - English
Standard Version; MSG - The Message; NLT - New Living Translation.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.*

ISBN(tipărit) 978-606-031-438-7
ISBN(e-book) 978-606-031-439-4

Tiparul executat în U.E.

Tatălui meu, Chip Lusco

CUPRINS

<i>Mulțumiri</i>	11
<i>Cuvânt-înainte</i>	15
<i>Introducere</i>	17

PARTEA I

*Găsește-ți reperele, înfruntă-ți umbra
și pregătește-ți strategia pentru acest sezon al vieții.*

1. Ascensiunea	25
2. Din moarte la viață.....	41
3. Nu strica totul	53
4. Ia în stăpânire ce ți-a fost încredințat.....	69
5. Am înlocuit-o pe mama cu pornografia	83

6. Despre împlânzirea umbrei tale	97
7. Monumente versus momente	113

PARTEA 2

*Trăiește-ți identitatea dată de Dumnezeu, concentrează-te pe
adevărata comoară și pregătește-te să închei bine.*

8. Fii un Yoda	129
9. Ce prieten am găsit	143
10. Nu lăsa urme de gheare	155
11. Creează spațiu liber	169
12. Privește aurora boreală	185
13. Nu trebuie să fii fermier	199
14. Micul secret neașteptat al lui Albert Einstein.	215
15. Faimă sau flacăra?	231
16. Este un înger pe leagănul de pe verandă.	245
17. Primăvară, vară, toamnă și fum.	259
<i>Postfață</i>	273

MULȚUMIRI

Le sunt îndatorat multor persoane pentru cartea pe care o ții acum în mâini. În cei doi ani în care a prins viață, a fost ca o cursă de ștafetă plină de încurajare și contribuții pentru care vreau să-mi exprim recunoștința.

Alivia, Daisy, Clover și Lennox: Vă mulțumesc pentru bunătatea voastră zilnică și generozitatea extraordinară cu care m-ați susținut de fiecare dată când m-am apucat de scris și am ieșit învingător din lupta cu numărul de cuvinte, editările sau revizuirile zilei. Nu merit un sprijin atât de generos. Vă iubesc enorm. Vă mulțumesc că m-ați ascultat cu răbdare când mă entuziasmam de o conexiune făcută sau de vreo revelație apărută. Nu voi uita niciodată entuziasmul nostru comun când am urmărit *Mașini 3* și am descoperit arcul lui Lightning McQueen.

Jennie, îți mulțumesc că ai rămas alături de mine prin toate crizele vieții (până acum). Inima mea îți aparține și te ador. Hai să continuăm să ne învărtim împreună în spirală.

VĂRTEJUL SCHIMBĂRILOR

Mamă, îți mulțumesc că mi-ai permis cu generozitate să împărtășesc perspectiva mea asupra evenimentelor care m-au format în copilărie, inclusiv în acele perioade dificile ale anilor '90. Conversațiile noastre despre conexiunile pe care le-am făcut în terapie au fost vindecătoare, și sunt recunoscător că relația noastră continuă să crească pe măsură ce muncim amândoi să devenim cele mai bune versiuni ale noastre. Te iubesc și voi fi mereu alături de tine!

Îi sunt recunoscător prietenului și agentului meu de lungă durată, Austin Wilson. A durat ceva să ajungem la capătul acestei călătorii, dar tu ai fost stabil de-a lungul întregului zbor, iar pentru asta îți sunt veșnic recunoscător.

Damon Reiss, îți mulțumesc pentru parteneriatul de care sunt atât de mândru și care continuă. Am încredere în tine, te respect și mă bucur atât de mult că această carte este la W.

Carrie Marrs, îmi face plăcere să lucrez cu tine pe cuvinte. Ești o editoare desăvârșită, o parteneră de „duel” pe cinste, și nu există nici cea mai mică șansă ca această carte să fi ieșit la fel de bine fără tine. Ca să începem de undeva: ar fi avut un titlu mult mai prost. Ești strălucită, blândă și e o bucurie să colaborez cu tine.

Debbie Wickwire – sunt atât de bucuros că pot să scriu din nou numele tău aici! Mi-a plăcut să „reformăm trupa” pentru acest proiect. Comentariile, notițele, sugestiile și vulnerabilitatea ta de la prima citire au adus o combinație de nostalgie și viziune editorială de excepție. Îți mulțumesc pentru deschiderea ta sinceră.

Rachel și Eva, vă mulțumesc pentru contribuția voastră în sprintul final editorial! Chiar și partea întunecată cu „cea care nu trebuie numită” s-a dovedit benefică, pentru că a dus la unele editări pe care nu le-aș fi făcut altfel, fără spirala prin care am trecut până la linia de sosire.

Îi sunt recunoscător Katelynei Deitz că a decis să lucreze, până la urmă, la *Vârtejul schimbărilor*. Mulțumesc pentru dăruirea și munca ta asiduă pentru acest proiect și multe altele! Elisha Gregory, îți mulțumesc că ai venit cu daruri, pentru leadershipul tău calm și pentru că ai dat lovitura cu coperta, fără măcar să îți dai seama ce ai creat. Mi s-a tăiat respirația când am văzut tornada de flori sălbatice. Arta ta a transformat cartea. O imagine valorează cât o mie de cuvinte, dar în

MULȚUMIRI

acest caz e mult mai mult. Mulțumiri și lui Kevin Guido pentru că a adus la viață capodopera lui Elisha.

Ollie și Claire, vă mulțumesc că m-ați ajutat să văd această carte prin ochii voștri și pentru ideile valoroase oferite.

Mulțumiri lui Micki Martin, care a coordonat totul în biroul nostru la începutul acestui proiect. Încă un „mulțumesc” lui Jeremy Jackson, care a preluat ștafeta și a alergat cu ea – iată-ne în mijlocul haosului! Îți iese de minune. Tu și familia ta sunteți un dar pentru familia Lusko. Mulțumesc, Em, pentru munca ta în casa noastră în tot acest proces.

Mulțumiri echipelor Creative și Lead, întregului staff și Bisericii Fresh Life, comunității Fresh Life online și Lusketeers... mulțumesc pentru rugăciuni, sprijin, parteneriat și încurajare.

Le mulțumesc tuturor prietenilor mei care au fost, și sunt, printre „buruienile” vieții mele, în mijlocul spiralelor mele – în moduri atât de tandre și frumoase. Știți voi cine sunteți. *Muchas gracias.*

Pe partea cerească, tată, sunt atât de recunoscător că am apucat să-ți povestesc despre carte și că ai știut că îți va fi dedicată. Abia aștept prima cafea împreună în cer. Lenya, mi-e dor de tine mereu.

Cel mai mult Îți mulțumesc Ție, Isuse, pentru că aduci frumusețe din fiecare prăbușire. Tu ești Comoara adevărată.

Și ție, cititorule, îți mulțumesc că mi-ai încredințat timpul tău și mi-ai permis să-ți împărtășesc aceste cuvinte. Mulțumesc.

CUVÂNT-ÎNAINTE

Acum câțiva ani, eram prins în propria spirală de gânduri negative și, în toiul acelei experiențe, am plecat spre Montana să petrec ceva timp cu bunul meu prieten, Levi Lusko.

După ce am ajuns, m-a întrebat dacă vreau să urcăm împreună pe munte. Dacă îl cunoști pe Levi, știi că e o întrebare foarte obișnuită pentru el. Am acceptat provocarea și am pornit la drum.

Traseul era scurt, dar abrupt – vreo 2,8 kilometri cu o diferență serioasă de nivel, aproximativ 640 de metri. În timp ce urcam pe muntele abrupt, am vorbit întruna. La un moment dat, simțeam că ne iau foc plămânii și mușchii. Și, pe măsură ce povesteam, am simțit că se produce o schimbare în mine.

Levi mi-a povestit despre propria experiență cu acest fel de cădere în vârtejul gândurilor negative.

Despre frici și întrebări.

Despre nesiguranța de a-și găsi echilibrul în anotimpurile

VÂRTEJUL SCHIMBĂRILOR

schimbătoare ale vieții. Despre lupta cu minciunile pe care Dușmanul încerca să i le inoculeze în minte despre valoarea și viitorul său.

Și, în final, despre cum a redescoperit măreția lui Dumnezeu și valoarea pe care a descoperit-o în Isus, în timp ce a traversat criza alături de El.

A fost una dintre cele mai memorabile și importante discuții din viața mea. Da, peisajul era absolut superb, iar afinele sălbatice erau delicioase. Dar, mai mult decât atât, discuția noastră de pe munte mi-a mișcat sufletul. A fost ceea ce noi, evanghelicii americani, numim un „moment în care am simțit prezența lui Dumnezeu”. Exact ce aveam nevoie să aud în perioada aceea a vieții mele.

Când mi-a zis că acesta va fi subiectul următoarei sale cărți, aproape că am aplaudat, pentru că știu că nu sunt singurul care are nevoie să audă ceea ce mi-a împărtășit Levi atunci. Indiferent dacă treci prin criza vârstei de mijloc sau dacă ești părinte singur, dacă treci prin experiența „cuibului gol”, sau dacă te simți pur și simplu pierdut, această carte conține adevăruri care au fost testate pe teren și care te pot ajuta să treci peste orice munte care îți stă acum înaintea și pare de netrecut.

Mă rog ca, citind această carte, să ai și tu propriul tău „moment în care simți prezența lui Dumnezeu”, așa cum am avut eu pe muntele acela din Montana, pentru că știu că vei ieși mai puternic din asta.

Dincolo de vârtej, te așteaptă o mare binecuvântare.

—PHIL WICKHAM,

cântăreț și compozitor premiat

INTRODUCERE

M-am rătăcit pe munte.
E frig și alunec. Nu văd nimic.
Am mai fost aici, dar acum e întuneric. Nimic nu mai arată
la fel ca în alte zile. Caut o comoară. Totul mă sperie.

Stau întins pe podeaua băii, transpir tot și plâng, nu pot să
respir. Mă plimb în sus și-n jos de-a lungul holului la două noaptea,
dorindu-mi să pot adormi.

Cine va avea grijă de familia mea dacă mi se întâmplă ceva?

*Oare aici se termină totul pentru mine? Cele mai bune și mai
strălucitoare zile ale mele sunt deja parte din trecutul meu? Nu mai sunt
relevant?*

Cine sunt eu, dacă nu mai pot să mă achit de îndatoriri?

Nu pare să existe nicio comoară în trecut; totul e în prezent și în
viitor. Sau poate că toată comoara este în trecut și nu mai e nimic de
găsit.

VÂRTEJUL SCHIMBĂRILOR

De ce este atât de greu să mă bucur de locul în care mă aflu fără teama că îl voi pierde? De câtă binecuvântare am nevoie ca să fiu fericit?

Am împlinit patruzeci de ani. Am ajuns, probabil, la jumătatea drumului. A dealului. A muntelui. Și sunt depășit. În toate sensurile cuvântului.

Am atins apogeul? Mai pot progresa? Încotro aş putea să o iau de aici înainte? Am valoare dincolo de rolul și realizările mele? Există scop dincolo de productivitate?

După cum se spune, singura constantă în viață este schimbarea.

Voi mai găsi sens când drumul meu se va schimba și nu voi mai avea sau nu voi mai putea face lucrurile care m-au făcut „un om de succes”?

Există ceva semnificativ de descoperit atunci când viața mă împiedică să fac ceea ce iubesc?

Va fi plină viața atunci când cuibul va fi gol?

Vreme de atâția ani, copiii pe care i-am crescut au consumat atâta oxigen și energie în casa noastră, dar se apropie rapid ziua în care vor ieși în lume pe cont propriu.

Ce voi face când, inevitabil, voi începe să decad din punct de vedere fizic, mental, emoțional sau verbal? Când omulețul din creierul meu, care îmi înmânează dosare, va pleca în vacanțe din ce în ce mai lungi, apoi va decide să se mute permanent în sudul Franței?

Întrebări de felul acesta îmi năvăleau în minte în timpul unei crize a vârstei de mijloc în toată regula și care m-au făcut să intru într-o spirală descendentă de gânduri negative. Dincolo de clișeu, și mult mai mult decât atât, aceasta a fost, în mod legitim, cea mai confuză perioadă a vieții mele de adult – o perioadă tumultuoasă, care a durat câteva luni, în care căutam să mă agăț cu disperare de orice ancoră s-ar fi ivit în cale, în timp ce bătăliile mele interioare continuau să se dezlănțuie.

Poate că în cazul tău nu a fost vorba despre criza vârstei de mijloc sau o criză de la o vârstă înaintată care să te fi făcut să intri în vârtejul gândurilor negative. Poate a fost un divorț. Un deces sau un diagnostic. O situație de coșmar la locul de muncă. O tranziție către o altă etapă care ți-a pus viața pe coordonate cu totul noi.

Nu trebuie neapărat să fie ceva rău; poate a fost un lucru bun, pe care îl așteptai cu nerăbdare – o absolvire, o promovare sau pensionarea.

INTRODUCERE

Spirala poate lua orice formă și dimensiune și poate apărea atunci când te aștepți mai puțin. La un moment dat, atât binecuvântările, cât și poverile sunt greu de dus și pot fi confundate ușor. Orice te-a adus aici, îți pui întrebări dureroase, dar importante – despre valoarea ta, scopul tău, viitorul tău, povestea ta.

RĂTĂCIREA

Am avut destulă mâncare în copilărie, dar n-ai fi zis asta dacă te-ai fi uitat la pofta mea de „mai mult” în viață – poftă care m-a motivat în anii de adolescență târzie și apoi în al doilea și al treilea deceniu de viață. Aveam ambiție și entuziasm cât pentru o armată. Aveam locuri în care trebuia să ajung și lucruri de făcut. Aveam motivație, intensitate și concentrare.

La treizeci și opt de ani, am primit nota de plată pentru ritmul în care trăisem în ultimele două decenii. Conduceam, scriam, visam, vorbeam și călătoream. În perioada aceea am fost de două ori în Africa doar pentru weekend. Nu recomand.

Totul este acum o ceață mare, frumoasă și amețitoare. Intensificată și mai tare de moartea Lenyei, fiica noastră, care a plecat la Isus pe neașteptate în 2012. Am îngropat-o a doua zi după Crăciun. Și apoi am încercat să mă îngrop în lucrare. Nimic din toate acestea nu a fost rău. Cărțile, predicile, plantările de biserici, turneele în care eram invitat ca vorbitor. Doar că era un ritm nesustenabil. Omul nu poate trăi doar cu Red Bull fără zahăr.

Deviza mea a devenit: „Nu pot ieși din această încercare, dar pot scoate ceva din ea.” Să transformi durerea în putere, pierderea în combustibil. Toate acestea erau lucruri bune. (Și chiar cred că a fost voia lui Dumnezeu, din câte îmi dau seama acum.) Aceasta este esența Feriștilor¹ – fericiți sunt cei cu inima frântă, cei ce plâng, cei prizonieri, cei care se învârt în spirală. Dar totul poate deveni nesănătos și nesustenabil, dacă nu este temperat, modelat și rafinat. Nu degeaba Sabatul este un principiu care trebuie respectat săptămânal și anual.

¹ Matei 5:1–12.

VÂRTEJUL SCHIMBĂRILOR

Faptul că am predicat în jurul lumii pentru a-l „face pe diavol să plătească” nu a adus-o pe Lenya înapoi, dar mi-a consumat resursele interioare într-un ritm accelerat, fără ca măcar să-mi dau seama. Ironia face ca, în timp, moartea ei să se dovedească a fi cea mai mică dintre grijile mele. O rană deschisă de o asemenea amploare mi-a captat toată atenția. Dar rănilile nenumărate, purtate în mine și ignorate de-a lungul anilor, aveau să fie cele care îmi provocau cele mai mari probleme.

Moarte printr-o mie de tăieturi de hârtie.

Nimeni nu părăsește planeta aceasta fără urme adânci.

A fost o furtună perfectă, iar când a început pandemia, eram o bombă cu ceas. Zburasem două milioane și jumătate de kilometri în zece ani, iar apoi totul s-a oprit brusc. Când muzica s-a oprit, am rămas fără distragerea și noutatea oferite de peisajul într-o continuă schimbare. Trolerul meu TUMI, mereu fidel, care stătea la picioarele patului nostru, nu era singurul lucru care trebuia despachetat.

Corpul ține evidența.

Și, după cum a spus Warren Buffett¹, când se retrage valul, afli cine a înotat fără costum de baie.²

REGĂSIREA

Criza mea de la mijlocul vieții mi-a zguduit lumea. Apoi m-a surprins cu o bucurie neașteptată. În cele din urmă, a fost o moarte care a dus la viață. Un sfârșit urmat de un nou început.

Rătăcirea pe munte mi-a permis să fiu găsit.

¹ Warren Buffett, scrisoare adresată acționarilor, 28 februarie 2002, în *Berkshire Hathaway Inc. 2001 Annual Report*, Berkshire Hathaway, 2002, p. 10, <https://www.berkshirehathaway.com/2001ar/2001ar.pdf>.

² Expresia lui Warren Buffett (investitor american de renume, cunoscut pentru înțelepciunea sa financiară și pentru stilul său direct de a exprima concepte economice complexe) – „Când se retrage valul, afli cine a înotat fără costum de baie” – este o metaforă despre vulnerabilitate și expunere. Adevărata situație a oamenilor sau a organizațiilor devine vizibilă doar când dispare confortul aparent. (n.tr.)